بەش : جوگرافیا

کۆلێژ: ئاداب

زانکۆ: زانکۆی سەلاحەددین

بابەت: جوگرافیای شار / قۆناغی دووەم

پەرتووکی کۆرس – سیمستەری دووەم

ناوی مامۆستا : پ.ی.د. ساکار بهاء الدین المدرس

ساڵی خوێندن: ٢٠٢٣/٢٠٢٢

پەرتووکی کۆرس
Course Book

١. ناوی کۆرس	جوگرافیای شار
٢. ناوی مامۆستای بەر پرس	ساکار بهاء الدين عبدالله المدرس
٣. بەش/ کۆلێژ	جوگرافیا – ئاداب
٤. پەیوەندی	sakar.abdullah@su.edu.krdئیمێل مۆبایل :
٥. یەکەی خوێندن (بە سەعات) لە هەفتەیەک	تیۆری – 3
٦. ژمارەی کارکردن	٦ کاتژمێر
٧. کۆدی کۆرس	
٨. پرۆفایەلی مامۆستا	مامۆستای زانکۆ لە بەشی جوگرافیا لە کۆلیژی ئاداب،سەرەتای کارکردنم وەك مامۆستای وانە بێژ سالّی (٢٠٠٣ – ٢٠٠٤) بوو، واتا ماوەی ١٩ سالە لە خزمەتکردن دام ، هەلگری بروانامەی ماستەرودکتۆرا لە بواری جوگرافیای شار وپلاندانانی شارنشینی.
٩. وشە سەرەکیەکان	شار - بەکارهینانی زەوی – مورفولوجیای شار – ماستەرپلان

١٠. ناوەرۆکی گشتی کۆرس:

- جوگرافیای شار زانستیکە لەشار دەکۆلیتەوە لە رووی مورفولۆجیاکەی واتا شیوەکەی کە ئەمانە دەکریتەوە (پلانی شار،بەکارهینانی زەوی شارنشینی کە پیکهاتەی ناوەوەی شار پیك دەهینیت،وە ئەوهۆکارانەی کار دەکاتە سەر دابەش بوونی ئەم بەکارهینانانە جگە لەو ئەنجامانەی لیی دەکەویتەوە ، وە هەروەها لیکۆلینەوە لە رەسەنی شارەکان وشیوەی گەشەکردنی بەدریژایی قوناغەکانی گەشەکردنی،و گرنگترین بیردوزەکانی پیکهاتەی ناوەکی شار) ،وە هەروەها لیکۆلینەوە لە دابەشبوونی شارەکان وقەبارەکانیان ولە شوین(الموقع) و پیگەی (الموضع) وگیروگرفتی شارەکان و هەریمی شار ئەنجام دەدات کە پەیوەندی بە شار ودەوروبەرەکەی نیشان دەدات،جگە لە پۆلینکردنی شارەکان لەسەر چەند بنەماییك.

١١. ئامانجەکانی کۆرس

١. شارەزا بوونی قوتابی لە یەکیك لە لقە هەرە گرنگەگاکانی جوگرافیایی مرویی.
٢. شارەزا بوونی قوتابی لەچەمك و مانای شار وپیوەرەکانی دەست نیشان کردنی .
٣. روون کردنەوەی پیکهاتەکانی شار واتا شار لە چی پیکهاتووە وچون دابەش دەبن وهوکارەکانی ئەو دابەشبوونە چیە؟
٤. دیاری کردنی گرفتەکانی شار وچونیوتی چارەسەرکردنی بە بیروڕای قوتابی.
٥. رۆشن کردنەوەی پەیوەندی نیوان شارولادی وکاریگەری شارەکان بەسەر لادی.
٦. ئەم بابەتە یارمەتی قوتابی دەدات کە پەیوەندی بدوزیتەوە لەنیوان و ئاست و واقعي شارەکان لە وولاتی خوی وووڵاتانی دەرەوە و بەراورد کردنی.
٧. ئەم بابەتە وا لە قوتابی دەکات کاتیك سەیری نەخشەی شارەکان بکات بزانیت ج شیوەیەکی وەرکرتووە وبوچی؟.
٨. شارەزای خویندنەوەی وێنە ئاسمانیەکانی تایبەت بە شارەکان دەبێت.

١٢. ئەرکەکانی قوتابی

١ – ئامادەبوون
٢ – گوێ گرتن وئامادەبوون لە گەشتی زانستی ومەیدانی
٣ – ئەرکی تری راسپێردراو (وەك دیاری کردنی شوین وپیکەی شارەکان لەسەر نەخشە وهینانی ئەتلەس).
٤ – دەرچوون لە تاقیکردنەوە

١٣. ڕێگەی وانە ووتنەوە ١- بەکار هێنانی سەبورە ٢ – بەکار هێنانی داتا شۆ ٣ – بەکارهێنانی ڤیدیۆی تایبەت بۆ تێگەیشتنی زیاتری قوتابی ووینە ئاسمانیەکان . ٤- نمایش کردنی راستەوخوی قوتابی لەناو هولی خویندن بە براکتیکی.
١٤. سیستەمی هەڵسەنگاندن ١ – بەشدار بوون لە وانەکانی رۆژانە ٤ – تاقیکردنەوە ٣ – ئامادە بوون لە وانەو گەشتە زانستیەکان
١٥. دەرئەنجامەکانی فێربوون لە کۆتای تەواو کردنی بابەتەکە قوتابی ئەمانەی فێر دەبێت: ١. چۆن ژینگەی شار بپاریزیت وگرنگی بی بدات . ٢. بۆی بەدیار دەکەویت کە چەند جیاوازی هەیە لە نیوان شارەکانی وولاتی خۆی لەگەل جیهاندا . ٣. کیشەی شارەکانی هەریمی کوردستانی بو بەدیار دەکەویت وچون چارەسەری بکات . ٤. فیردەبیت چون پیکهاتەجیاجیا کانی شار شی بکاتەوەو بزانیت بۆجی لەم شوینانە جیکیر بوونە. ٥. قوتابی تواناى شیکردنەوەی نەخشەکانی شاریان دەبیت ... ماستەر بلان.
١٦. لیستی سەرچاوە ١- صلاح حميد الجنابي ، جغرافية الحضر اسس وتطبيقات ، مطبعة جامعة الموصل ،١٩٨٧. • ٢- عبد الرزاق عباس حسين ، جغرافية المدن ، مطبعة اسعد، ١٩٧٧ . • ٣- عادل عبدالله خطاب ، جغرافية المدن ، مطبعة جامعة بغداد ،١٩٩٠ • ٤- خالص حسني الأشعب و صباح محمود محمد ، مورفولوجية المدينة، مطبعة جامعة بغداد ،١٩٨٣. • ٥- صبري فارس الهيتي ،وصلح فليح حسن ، مطبعة جامعة الموصل ،١٩٨٦. • ٦- كايد ابو صبحة ، جغرافيا المدن ، طبعة١ ،دار وائل للنشر، ٢٠٠٣ • ٧- عبد الله العطوي ، جغرافية المدن ، الجزء ١و٢و٣ ، ٢٠٠١ و٢٠٠٣،٢٠٠٢ . • ٨- احمد علي اسماعيل ، دراسات في جغرافية المدن ، طبعة ٢ ، ١٩٨٦. • ٩- زين العابدين على صفر ، جغرافية المدن ، دار دجلة للنشر والتوزيع ، ٢٠١٥. • ١٠- محمد الموسوي ، جغرفية المدن ، ٢٠١٨.

١٧. بابەتەکان	**ناوی مامۆستای وانەبێژ**

ناوەڕۆکی کۆرس	ساکار بهاء الدين عبد الله ٣ کاتژمێر
یەکەم/ ناساندنی پیکهاتەی شار و پۆلینکردنی بەکارهینانی زەوی بە پراکتیکی. یەکەم/ ***چەمکی شار*** ١- دیاری کردنی چەمکی شار ٢- قەبارەی شار ٣- سنوری شارو جۆرەکانی ٤- پێکهاتەکانی ناوەوەی شار	**هەفتەی یەکەم** **هەفتەی دووەم - سییەم**
دووەم/ چوار چێوەی تیۆری زانستی جوگرافیای شار: –چەمکی زاراوەی جوگرافیای شار – قۆناغەکانی دروست بوون وگەشەسەندنی زانستی جوگرافیای شار : – گرنگی زانستی جوگرافیای شار – بۆچی شار دەخوێنین ؟ وبۆچی زانایان گرنگی پیّ دەدەن ؟	**هەفتەی چوارەم و پینجەم**
سێیەم / دیاری کردنی چەند چەمکێکی شارنشینی **چوارەم / شوێن وشوێنگەی شار (پێگەی شار):** ١- چەمکی شوێن وشوێنگەی شار ٢- جۆرەکانی شوێنی ڕێژەیی شارەکان لە جیهان.	**هەفتەی شەشەم و حەوتەم**
پێنجەم/ بیردۆزەکانی پێکهاتەی ناوەکی شار: ١- چەمکی پێکهاتەی ناوەکی شار . ٣- بیردۆزەکانی پێکهاتەی ناوەکی شار: - بیردۆزی بازنە یەك لەدوای یەکەکان (هاوچەقەکان). - بیردۆزی سێکتەرەکان - بیردۆزی چەند ناووك	**هەفتەی هەشتەم**

هەفتەی نۆییەم	**شەشەم / بەکارهێنانەکانی زەوی شارنشینی :** ١- بەکارهێنانی زەوی بۆ نیشتەجێبوون - چەمك و خاسیەتەکانی - شێوازەکانی بەکارهێنانی نشینگەی لە شارەکان - پەرگەی شارەکان - ئەو هۆکارانەی کاردەکاتە سەر هەلبژاردنی شوینی نیشتەجێ بوون وجولەی دانیشتوان . **********
هەفتەی دەییەم	٢- بەکارهێنانی زەوی بۆ بازرکانی: - چەمك و خاسیەتەکانی - شێوازەکانی بەکارهێنانی بازرگانی لە شارەکان. ********** ٣- بەکارهێنانی زەوی بۆ پیشەسازی: - شێوازەکانی بەکارهێنانی پیشەسازی لە شارەکان . - ئەو هۆکارانەی کاردەکاتە سەر جێگیربوونی پیشەسازی لە ناو شارەکان . ***********
هەفتەی یازدەهەم	٤- بەکارهێنانی زەوی بۆ خۆشگوزاری: - چەمك و مەرجەکانی چالاکی خۆشگوزاری لەناو شار و گرنگیەکەی . - شێوازەکانی بەکارهێنانی خۆشگوزاری لە شارەکان .
هەفتەی دوازدەهەم	٥- بەکار هێنانی زەوی بۆ گواستنەوە - جۆرەکانی و تەرزەکانی
هەفتەی سیزدەهەم	**حەوتەم/ ئەو هۆکارانەی کاردەکەنە سەر دابەش بوونی بەکارهینانەکانی زەوی لەناو شاردا** ١- هوکاری سروشتی : -ئاوهەوا - بەرزی ونزمی -ئاوی ژیر زەوی ٢- هۆکارە مروییەکان

هەفتەی چواردەهەم	٢- هوکاری ئابووری ٣- - هوکاری کومەلایەتی ٤- - هوکاری حکومی ٥- گورانی بەکارهینانی نزیکەکان **هەشتەم/ ئەرکەکانی شار و تایبەتمەندیە سەرەکیەکانی .** ١- شاری پیشەسازی ٢- شاری بازرگانی ٣- شاری گواستنەوە ٤- شاری کانزا کاری ٦- شاری چارەسەری و خۆشکەزەرانی ٧- شاری زانکۆکان ٨- شاری ئایینی ٩- شاری کارکێری ١٠- شاری سەربازی ١١- شاری ئەرگە جۆراوجۆرەکان

	١٨. بابەتی پراکتیک (ئەگەر هەبێت)